

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Secinājumi no Direktīvas 91/271/EEC 2018.gada ziņojuma un no tiem izrietošās tālākās rīcības

Pašvaldību sadarbības tīkla tikšanās
11.10.2018.

Iveta Teibe

**VARAM Vides aizsardzības departamenta
Ūdens resursu nodaļas vadītāja**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Direktīva 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu - prasības ziņošanai

- Iestājoties ES, **Latvija uzņemās saistības līdz 2015. gada 31. decembrim** pilnībā ieviest Direktīvu 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu.
- Ik pēc 2 gadiem Eiropas Komisijai jāiesniedz ziņojumi par minētās direktīvas ieviešanu:
 - atbilstoši direktīvas 15.pantam (uzraudzības monitorings);
 - atbilstoši direktīvas 17.pantam (ieviešanas programma).
- Pamata informācija ziņojumiem tiek iegūta no valsts statistikas pārskata "**Nr.2-Ūdens. Pārskats par ūdens resursu lietošanu**" veidlapām.
- Šī gada ziņojuma atsauces gads - **2016.gads** (situācija uz 31.12.2016.).
- Katru otro gadu jāgatavo arī **ziņojums sabiedrībai latviešu valodā** par Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana Latvijā, par ziņojumu jāinformē EK. Tas tiek publiskots LVGMC mājas lapā:

<https://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/notekudeni/notekudeni?id=1198&nid=428> .

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Direktīva 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu

Saskaņā ar līguma par Latvijas Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai pielikumiem Direktīvas 91/271/EEK prasības bija jāievieš:

- **līdz 2008.gada 31.decembrim** 2 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu virs 100 000;
- **līdz 2011.gada 31.decembrim** 23 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu no 10 000 līdz 100 000;
- **līdz 2015.gada 31.decembrim** 64 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu no 2000 līdz 10 000.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kas ir aglomerācija?

Direktīvas 91/271/EEK 2. pants 4. punkts. «Agglomeration» means an area where the population and/or economic activities are **sufficiently concentrated** for urban waste water to be collected and conducted to an urban waste water treatment plant or to a final discharge point.

No Direktīvas 91/271/EEK 3.-7. panta izriet aglomerāciju iedalījums grupās pēc cilvēku ekvivalentos (CE) izteiktā piesārņojuma daudzuma, kā arī tas, ka direktīvas notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas prasības attiecas uz aglomerācijām, kuru radītā slodze pārsniedz 2000 CE.

MK noteikumi Nr. 34 «Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī», 31.¹ punkts. «Prasības komunālo notekūdeņu centralizētai savākšanai un emisijai nosaka visām apdzīvotajām vietām vai to robežās esošām atsevišķām teritorijas daļām, kur iedzīvotāju skaits, apdzīvotības blīvums un ekonomiskā aktivitāte ir **pietiekami koncentrēta**, lai būtu **ekonomiski pamatoti** veidot centralizētu kanalizācijas tīklu sistēmu notekūdeņu savākšanai un novadīšanai uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai uz to galīgās novadīšanas vietu vidē.»

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kas ir aglomerācija?

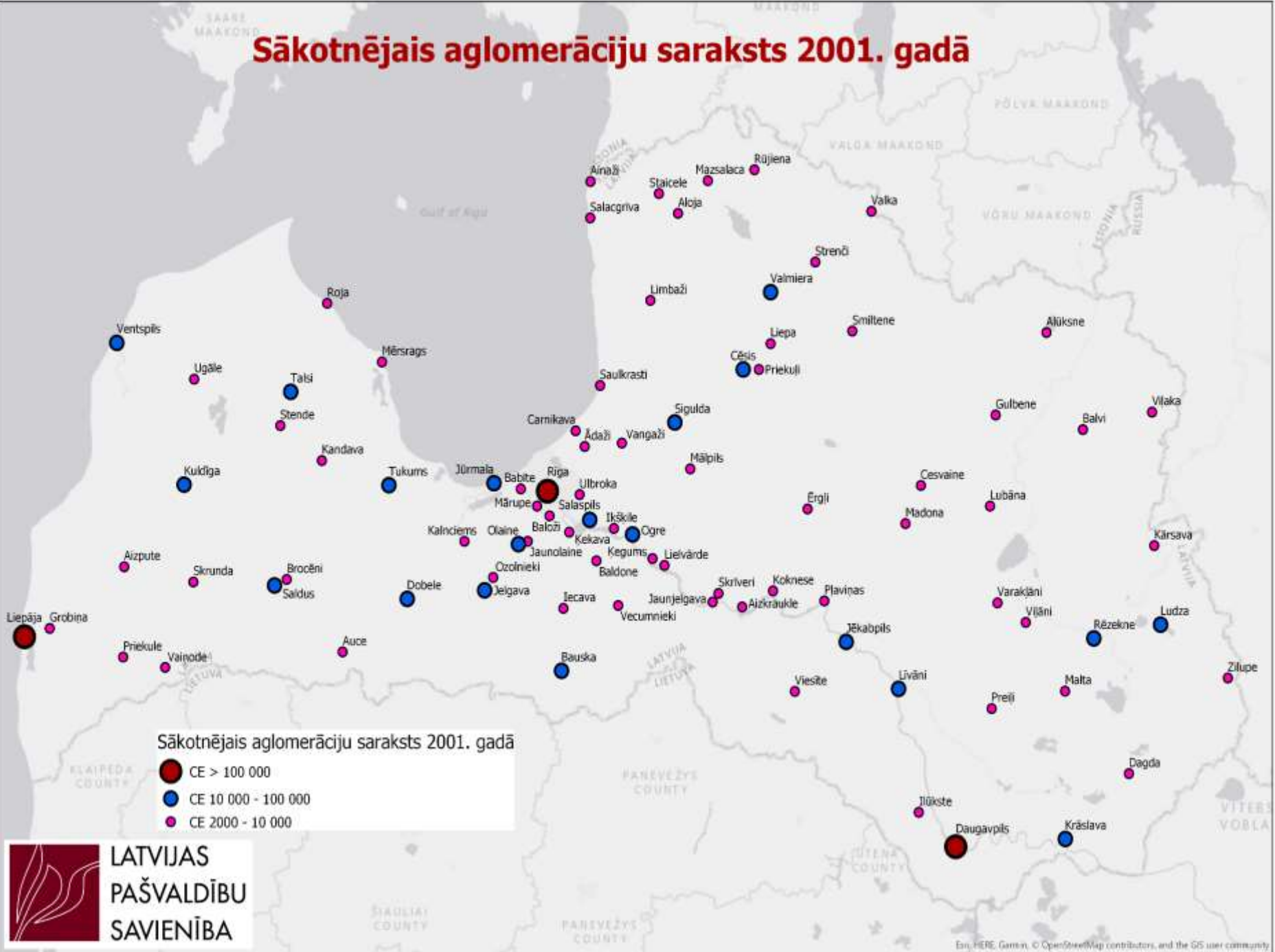
Latvijā notekūdeņu aglomerācijas **pirmo reizi noteiktas 2001. gadā**, izstrādājot **Direktīvas 91/271/EEK Specifisko ieviešanas un finansēšanas plānu** (<http://www.varam.gov.lv/files/text/notekud.pdf>). Tā pielikumos bija minētas **89** aglomerācijas, 3 > 100 000 CE, 20 ar CE no 10 000 līdz 100 000 un 65 ar CE no 2000 līdz 10 000. Jau tolaik plānā rakstīts: *«Nemot vērā rūpniecisko piesārņojumu dažās no pašvaldībām, kur c.e. ir nedaudz zem 2000, reālais CE ir virs šīs robežas. (...) līdz ar to šīs pašvaldības (tolaik – 11) ir iekļautas grupā, kur CE ir no 2000-10 000.»*

Tiesību aktos aglomerāciju saraksts netiek noteikts, parādās vai nu investīciju plānošanas dokumentos, vai ziņojumos par Direktīvas 91/271/EEK ieviešanu (gan Eiropas Komisijai (EK), gan sabiedrībai domātajos).

Aglomerāciju robežas nosaka pašvaldības, parasti apstiprinot ar lēmumu vai kā teritorijas plānojuma grafisko attēlu. Līdz šim aglomerāciju robežas pašvaldības parasti pārskatījušas saistībā ar ES fondu finansētajiem ūdenssaimniecības projektiem.

Apdzīvotās vietas iekļaušana aglomerāciju sarakstā nozīmē, ka notekūdeņu savākšanai un attīrīšanai tajā jāatbilst visām aglomerācijām izvirzītajām prasībām, BET TĀ NEGARANTĒ INVESTĪCIJU PIESAISTI.

Sākotnējais aglomerāciju saraksts 2001. gadā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Direktīva 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu - prasības ziņošanai

Ziņojumos jāsniedz informācija **par aglomerācijām** un to notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

Dati, kas jāsniedz ziņojumā:

- NAI koordinātas;
- NAI izplūdes vietas koordinātas;
- ienākošā CE slodze NAI;
- projektētā NAI jauda (CE);
- attīrīšanas veids;
- vai aglomerācija izpilda N, P, BSP₅, ŅSP prasības attīrīšanai;
- ienākošās un izejošās t/gadā NAI ieplūdē un izplūdē N_{kop}, P_{kop}, BSP₅, ŅSP
- ja prasības nav izpildītas - neatbilstības iemesli.

Direktīva 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu - ziņojuma veidlapas paraugs

Data Dictionary

Dataset specification for Urban Waste Water Treatment Directive reporting under Article 15 * Version December 2015 * created 17/12/2015

uwwCode	uwwName	uwwCollectingSystem	uwwDateClosing	uwwHistorie	uwwLatitude
LV100175	BAI "Daugavgrīva"	ISCON			57,026
LV800178	Daugavpils udens	ISCON			55,8765
LV400307	Liepājas udens	ISCON			56,5972
LV200210	SIA "Jelgavas udeņi"	ISCON			56,6662
LV100572	SIA "Jūrmalas udeņi"	ISCON			56,9362
LV300149	SIA "Udeka"	ISCON			57,4104
LV700105	SIA "Rezeknes udeņi"	ISCON			56,5353
LV800092	SIA "Jekabpils udeņi"	ISCON			56,5161
LV500201	SIA "Valmieras udeņi"	ISCON			57,5212
LV100318	SIA "KP Tehnoloģija"	ISCON			56,8211
LV300211	SIA "Tukuma udeņi"	ISCON			56,9764
LV500340	Cesu NAI	ISCON			57,3077
LV100220	SIA "Valgums-S"	ISCON			56,865
LV300357	Talsu pilsētas bioloģiskā	ISCON			57,2386
LV100601	SIA "Olaines udens"	ISCON			56,7726
LV400099	Kuldīgas NAI	ISCON			56,987
LV400005	SIA "Saldus komunālās	ISCON			56,6564
LV200202	PBU "Dobeles udeņi"	ISCON			56,6144
LV500112	PU "Limbazu pilsētas	ISCON			57,5156
LV200144	SIA "Bauskas udeņi"	ISCON			56,405
LV800038	Kraslavas PKS	ISCON			55,9034
LV600189	SIA "Alba"	ISCON			57,1554
LV600103	AS "Madonas udeņi"	ISCON			56,8591
LV100556	NAI Lorupe	ISCON			57,1332
LV800223	SIA "Preiļu saimniecība"	ISCON			56,2917
LV600457	Cesvaine BIO-350	ISCON			56,9684
LV500458	NAI Ganību iela	ISCON			57,7364
LV700052	PU "Ludzas rajona	ISCON			56,547
LV600038	KPU "Rupe"	ISCON			57,4249
LV800101	PU "Līvanu dzīvokļu	ISCON			56,3758
LV600266	PU "Aizkraukles udeņi"	ISCON			56,5919
LV700216	PA "San-tex"	ISCON			57,13205
LV100314	PU "Remte"	ISCON			56,7173
LV500460	NAI "Abuls"	ISCON			57,4408
LV500011	PU "Valkas pilsētas	ISCON			57,7756
LV100278	PU "Saulkrastu korpusa	ISCON			57,3117
LV400163	Aizputes NAI	ISCON			56,7292

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Secinājumi no Direktīvas 91/271/EEC 2018. gada ziņojuma

Ziņojums ir par situāciju uz **2016. gada 31. decembri**.

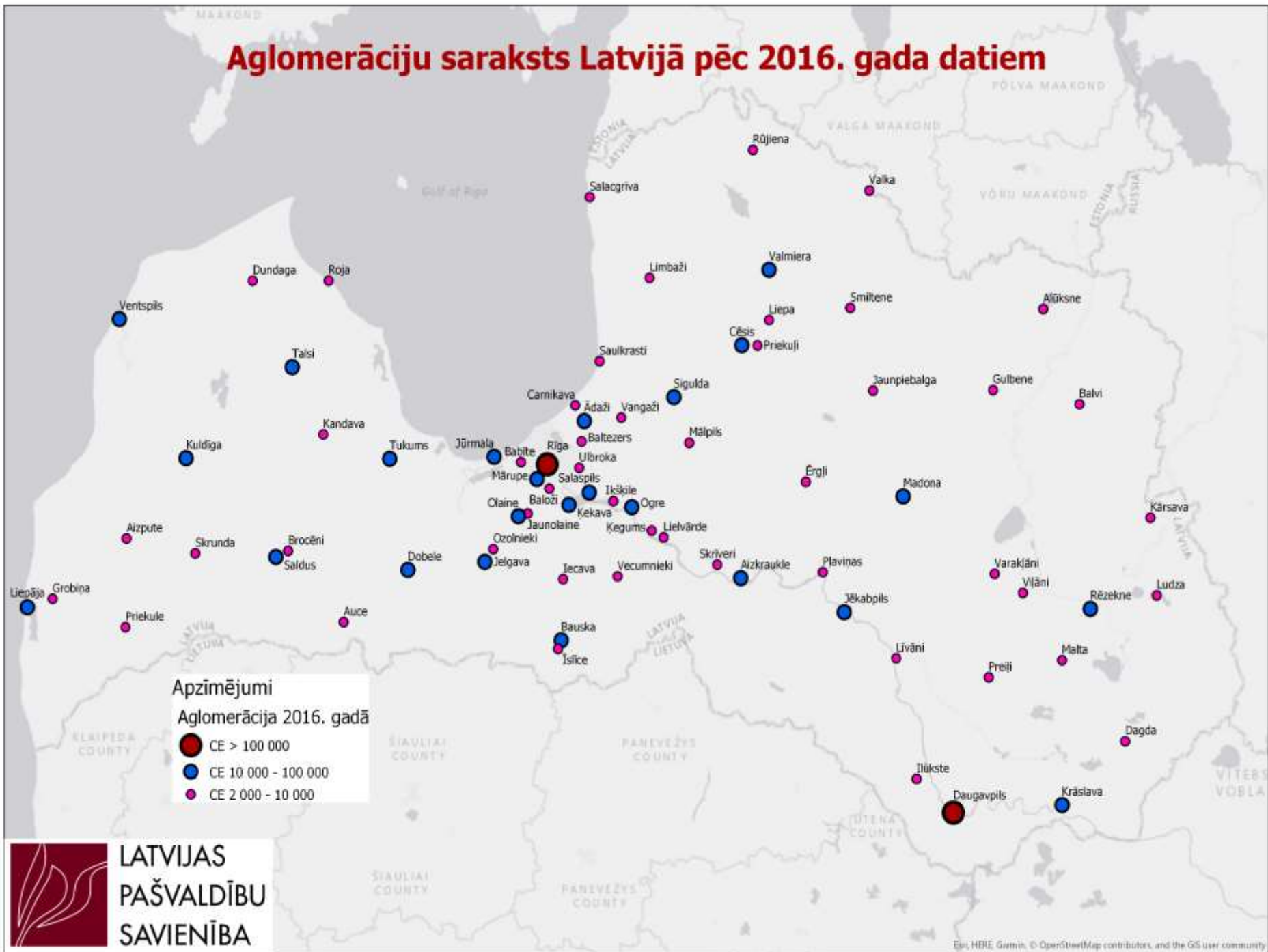
- Sniegta informācija par 89 aglomerācijām un 98 NAI. Kā neaktīvas norādītas 26 NAI (gan tās, kas reāli slēgtas, gan tās, kas atrodas aglomerācijās, kuru CE noslīdējis zem 2000 CE).

- No 89 aglomerācijām, 2016. gadā CE < 2000 bija 15 (Aloja, Baldone, Cesvaine, Jaunjelgava, **Kalnciems**, Koknese, Līgatne, Lubāna, Mazsalaca, Stende, Ugāle, Vaiņode, Viesīte, **Viļaka**, Zilupe). Tās ziņojumā norādītas kā neaktīvas, lai par tām nebūtu jāsniedz informācija nākamajā reizē.

- 2018. gada un iepriekšējie ziņojumi parāda tendenci – lai arī piesārņojuma slodze ir mainīgs lielums un variē pa gadiem, **klūst mazāk** tādu aglomerāciju, kuru radītā slodze saskaņā ar datiem pārsniedz 2000 CE. Atsevišķās aglomerācijās slodze pieaug pastāvīgi, vai tikai atsevišķos gados, taču tās jau ir bijušas sākotnējo 89 aglomerāciju skaitā.

- Tātad saskaņā ar datiem 2016. gada beigās Latvijā bija 74 aglomerācijas ar CE>2000.**

Aglomerāciju saraksts Latvijā pēc 2016. gada datiem

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Secinājumi no Direktīvas 91/271/EEC 2018. gada ziņojuma

Ziņojums ir par situāciju uz **2016. gada 31. decembri**.

•Salīdzinot ar 2016. gada ziņojumu, radītā piesārņojuma **slodze** (t.i., radītais piesārņojuma apjoms) ir būtiski mainījusies **20** aglomerācijās (t.i. izmaiņas pārsniedz 20%, vai arī mainījusies aglomerācijas grupa):

○ **samazinājusies 8 aglomerācijās** (Salaspils, Auce, Baldone, Grobiņa, Jaunjelgava, Koknese, Mazsalaca, Stende) un

○ **palielinājusies 12 aglomerācijās** (Jelgava, Ogre, Cēsis, Ķekava, Aizkraukle, Ādaži, Cesvaine, Ērgļi, Īslīce, Kandava, Krāslava, Mārupe).

•Ne visos gadījumos ir saprotams šādu izmaiņu iespējamais iemesls. Aglomerācijā radītā **piesārņojuma apjoma būtiskas izmaiņas nenozīmē, ka tā neizpilda notekūdeņu savākšanas vai attīrīšanas prasības**, bet to, ka radīto piesārņojošo vielu apjoms ir palielinājies vai sarucis. Tas var būt saistīts ar saimnieciskās darbības un iedzīvotāju skaita izmaiņām, bet arī **ar notekūdeņu paraugošanas precizitāti**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Secinājumi no Direktīvas 91/271/EEC 2018. gada ziņojuma

- 2016. gadā notekūdeņu **attīrīšanas prasības neizpildīja** Olaine un Grobiņa. (2017. gadā - tikai Olaine). Iepriekš bijušas problēmas arī Dagdai, bet 2016.-2017. gadā tās monitoringa datus vairs neparādās.
- Ir virkne notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (NAI), kuras izpilda attīrīšanas prasības, bet kurās ienākošā piesārņojuma slodze ievērojami pārsniedz «Ūdens-2» pārskatos norādīto uzstādīto jaudu. Pēc datiem 2016. gadā tādas bija Ādažos, Dundagā, Ērgļos, Grobiņā, Kandavā, Madonā, Ozolniekos, Priekulē, Siguldā, Skrundā, Stendē, Vangažos, Varakļānos un Viļakā.
- Kā notekūdeņu **savākšanas prasības pašlaik neizpildošas** norādīta **21** aglomerācija, kur notiek ES fondu finansētie ūdenssaimniecības projekti.
- **8** aglomerācijas, kurās bija plānoti ES fondu finansēti projekti, no to īstenošanas atteicās vai projektu neiesniedza (Baloži, Īslīce, Junpiebalga, Ķegums, Pļaviņas, Preiļi, Skrunda, Skrīveri). Tas nozīmē, ka **šajās aglomerācijās ir īpaši rūpīgi jāpiestrādā pie decentralizēto kanalizācijas sistēmu uzraudzības un tajās uzkrāto notekūdeņu savākšanas, kur liela loma ir pašvaldības regulējumam un rīcībām.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Secinājumi no Direktīvas 91/271/EEC 2018. gada ziņojuma

- Ziņojumā parādās aplēses par notekūdeņu apjomu (%), kas tiek savākts un/vai attīrīts decentralizētajās kanalizācijas sistēmās (starpība starp aglomerācijas radīto un attīrīšanas iekārtās ienākošo piesārņojuma slodzi). Arī tāpēc ir ļoti svarīgi, **lai ūdenssaimniecības uzņēmumu CE aprēķini un tiem izmantotie dati būtu pēc iespējas precīzāki.**
- Lai arī Direktīva 91/271/EEK pieļauj decentralizēto sistēmu lietojumu un nenosaka, cik lielu īpatsvaru notekūdeņu drīkst attīrīt tajās, ir zināms, ka Eiropas Komisijas interpretācija ir – **līdz 3%** no kopējās aglomerācijas slodzes attīrīt decentralizētajās sistēmās ir pieņemami, vairāk jau neatbilst direktīvai (lai gan juridiska pamata šādam ieskatam nav). Tādējādi **visām tām aglomerācijām, kurās arī pēc 2014.-2020. gada projektu pabeigšanas faktisko pieslēgumu īpatsvars centralizētajiem kanalizācijas tīkliem būs mazāks nekā 97-95%, ir ļoti rūpīgi jāstrādā** pie decentralizēto kanalizācijas sistēmu uzraudzības un tajās uzkrāto notekūdeņu savākšanas, kur liela loma ir pašvaldības regulējumam un rīcībām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pret Latviju ierosinātā pārkāpuma procedūra par Direktīvas 91/271/EEK ieviešanu

Pārkāpuma procedūrai ir izšķirami divi posmi:

- 1) pirmstiesas procedūra (obligāta; tās laikā EK elektroniski komunicē ar dalībvalsti);
- 2) tiesvedība Tiesā.

Pirmstiesas procedūrai ir divas stadijas: 1) formālais paziņojums (ko Direktīvas 91/271/EEK ieviešanas sakarā saņēmām 2017.gadā); 2) argumentētais atzinums. Tiesvedības stadija tiek ierosināta, pamatojoties uz EK iesniegto pieteikumu ES Tiesai.

EK 2017. gada 28. aprīļa formālajā paziņojumā **pārkāpuma procedūras lietā Nr. 2017/2030** norādīts, ka Latvijas Republika nav izpildījusi tās pienākumus saskaņā Direktīvu 91/271/EEK. Cita starpā EK prasa pierādīt, ka:

- visas aglomerācijas, kur CE pārsniedz 10 000, izpilda direktīvas prasības notekūdeņu savākšanai un attīrīšanai;
- decentralizētās kanalizācijas sistēmas šajās aglomerācijās **nodrošina** tāda paša līmeņa **vides aizsardzību** kā centralizētā kanalizācijas sistēma, t.i. decentralizētās kanalizācijas sistēmas tiek ekspluatētas, neradot draudus cilvēku veselībai un videi, to saturs tiek regulāri izvests uz attīrīšanas iekārtām, decentralizētās kanalizācijas sistēmas tiek reģistrētas u.tml.

Latvijas Republikas nostāja uz Eiropas Komisijas 2017.gada 28.aprīļa formālo paziņojumu pārkāpuma procedūras lietā Nr.2017/2030 apstiprināta MK 2017. gada 20.jūnija sēdē.

EK ir rīcības brīvība attiecībā uz pārkāpuma procedūras uzsākšanu kopumā un pieteikuma iesniegšanu Tiesā. Nav noteikts konkrēts laika periods, kādā EK izvērtē dalībvalsts sniegto atbildi. Tomēr **līdz brīdim, kad tiek saņemts paziņojums par pārkāpuma procedūras slēgšanu**, tā uzskatāma par aktuālu, un jebkurā brīdī **EK var turpināt** pārkāpuma procedūru.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ko sakarā ar ziņojumiem un tajos ietvertu informāciju lūdzam ņemt vērā pašvaldībām?

- **Dati** par aglomerācijas piesārņojuma slodzi ir **atkarīgi no paša ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēja** veiktā notekūdeņu monitoringa, CE aprēķinu un iesniegto statistikas pārskatu precizitātes. **Šiem skaitļiem un ir nozīme!**
- **Ik gadu līdz 1. martam** visi operatori (t.sk. ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji), kam ir A vai B kategorijas atļauja vai C kategorijas apliecinājums sagatavo pārskatu "Veidlapa Nr. 2 – Ūdens. Pārskats par ūdens resursu lietošanu». **To aizpilda paši operatori tiešsaistes režīmā, iepriekš reģistrējoties LVGMC.** Cita starpā, veidlapā (C tabulā) norāda arī informāciju par aprēķināto CE.
- VVD šīs veidlapas pārbauda, ziņo operatoriem par konstatētām kļūdām.
- LVGMC apkopo iesniegto informāciju un katru gadu līdz 15. jūlijam iesniedz Centrālajā statistikas pārvaldē un VARAM kopsavilkumu.
- Visi pārskati ir publiski pieejami:
<http://parissrv.lvgmc.lv/#viewType=reportIndexView&type=2W&incrementCounter=3>
- **Šie arī ir oficiālie dati par CE**, kas tālāk tiek izmantoti, lai sagatavotu ziņojumus.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kas ir CE un kā to aprēķina?

- Cilvēku ekvivalentos (CE) izteikto piesārņojuma daudzumu aprēķina, pamatojoties uz maksimālo **nedēļas vidējo piesārņojuma daudzumu**, kas normālos laikapstākļos komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās nonāk gada laikā. Netipisku apstākļu radīto slodzi neņem vērā.
- **Plānošanas vajadzībām CE izteikto piesārņojuma daudzumu VAR aprēķināt, pamatojoties uz iedzīvotāju un uzņēmumu skaitu, kam plānots pieslēgums, un atkarībā no tiem raksturīgā ūdens patēriņa un notekūdeņu bioķīmiskā skābekļa patēriņa (BSP₅) vērtībām.**
- CE viena vienība ir organisko vielu piesārņojuma daudzums, kas atbilst bioķīmiskajam skābekļa patēriņam 60 g O₂ dienā. (Pēc Direktīvas 91/271/EEK un MK noteikumiem Nr. 34)
- CE raksturo apdzīvotās vietas\ aglomerācijas kopējo piesārņojuma slodzi, un **NAV konstants lielums**, jo to ietekmē iedzīvotāju skaits, saimnieciskās darbības aktivitāte u.tml.
- **CE aprēķina paši notekūdeņu attīrīšanas iekārtu operatori** (t.sk. ūdenssaimniecības uzņēmumi) pēc šādas formulas:
- Aprēķinu pamatā ir paša operatora organizētajā notekūdeņu **paraugošanā konstatētās** BSP₅ koncentrācijas.

$$CE = \frac{BSP5_{ien} \cdot 10^6}{365 \cdot 60}$$

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kas ietekmē CE aprēķinu precizitāti?

- Pirmkārt, **notekūdeņu paraugu ņemšana**. Lai to mazāk ietekmētu notekūdeņu plūsmas un vielu koncentrācijas izmaiņas, MK noteikumi prasa ņemt notekūdeņu **plūsmai proporcionālus 24 stundu laikā uzkrātus paraugus**. **Praksē tas parasti netiek darīts**. Īpaši lielas neprecizitātes/svārstības vērojamas gadījumos, kad notekūdeņu paraugi jāņem 4 reizes gadā (aglomerācijās ar CE 2000 – 9999).
- Lai iegūtu precīzāku informāciju 2018. gadā ar LVAF atbalstu **tiek īstenots projekts “Ūdenssaimniecības datu aktualizācija aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu (CE) no 2000 līdz 10 000”** (izpildītājs – SIA «Lakalme»). Projektā paredzēts 49 aglomerācijās ar CE no 2000 – 10 000 veikt NAI ienākošo notekūdeņu paraugošanu (ievākt laikam proporcionālus diennakts paraugus) un veikt attiecīgās aglomerācijas CE pārrēķinu, ņemot vērā arī centralizēto kanalizāciju nelietojošos iedzīvotājus, uzņēmumus un citus piesārņojuma slodzi radošus faktorus.
- Projekta uzdevumos paredzēts arī **organizēt semināru ūdenssaimniecības uzņēmumiem** par «2-Ūdens» statistikas veidlapu korektu aizpildīšanu (CE projektētajām jaudām, CE aprēķinu, attīrīšanas pakāpes korektu norādīšanu). Seminārs plānots novembra beigās.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Notekūdeņu savākšana un attīrīšana – kopīgās prasības aglomerācijām un pārējām apdzīvotajām vietām

MK noteikumi Nr. 34 «Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī»

- Neattīrītu ražošanas notekūdeņu, komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu emisija virszemes ūdeņos vai vidē, kā arī lietūs kanalizācijas sistēmā ir aizliegta.
- Ja centralizētās kanalizācijas sistēmas izveide ir ekonomiski neizdevīga vai neuzlabos vides kvalitāti, notekūdeņu savākšanai izmanto decentralizētas kanalizācijas sistēmas vai cita veida ietaises, **kas nodrošina līdzvērtīgu vides aizsardzības līmeni.**
- Monitoringam tiek ņemti notekūdeņu plūsmā proporcionāli 24 stundu laikā uzkrāti paraugi.

MK noteikumi Nr. 384 «Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu» – visas prasības: īpašnieka atbildība par apsaimniekošanu, pašvaldības - par reģistra veidošanu un saistošo noteikumu izdošanu. **Vienīgais izņēmums ciemi, uz kuriem pašvaldība nolemj prasības neattiecināt.**

MK noteikumi Nr. 1082 par A, B un C kategorijas piesārņojošām darbībām – notekūdeņu attīrīšanas iekārtām jāsaņem B kategorijas atļauja (ja emisija > 20 m³) vai C apliecinājums (ja emisija > 5m³), jāievēro atļaujā izvirzītie nosacījumi.

MK noteikumi Nr. 271 «Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas veidlapām» – visiem, kam ir A vai B atļaujas vai C apliecinājumi **reizi gadā (līdz 01.03.)** jāiesniedz «Ūdens – 2» pārskats.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Notekūdeņu savākšana un attīrīšana – atšķirīgās prasības aglomerācijām un pārējām apdzīvotajām vietām

Aglomerācijas

Centralizētas kanalizācijas sistēmas **ierīko** visās aglomerācijās. Ja centralizētā sistēma ir izveidota, vietējā pašvaldība nodrošina decentralizētajās kanalizācijas sistēmās savākto notekūdeņu un nosēdumu regulāru savākšanu un attīrīšanu, kā arī veic to uzskaiti.

Attīrīšanas prasības

CE 2000-10 000 - vismaz otrējā attīrīšana, jāasniedz noteiktas koncentrācijas vai piesārņojuma samazinājums (%) rādītājiem BSP₅, ŪSP, SS.

CE > 10 000 - jāasniedz noteiktas koncentrācijas vai piesārņojuma samazinājuma % **arī** N_{kop} un P_{kop}.

Notekūdeņu paraugu ņemšana

CE 2000-9999 - 12X pirmajā gadā, pēc tam 4X

CE > 10 000-49 000 12X gadā

CE > 50 000 - 24X gadā

Pārējās apdzīvotās vietas

Par centralizētas kanalizācijas sistēmas ierīkošanu **lemj** attiecīgā pašvaldība.

Attīrīšanas prasības

Atbilstoša attīrīšana vai piesārņojuma samazinājums (%) BSP₅ un ŪSP, atbilstoša attīrīšana N un P, koncentrācija SS.

Notekūdeņu paraugu ņemšana

Pēc atļaujas nosacījumiem.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu prasības dažāda lieluma aglomerācijām

Agglomerācijas > 100 000 CE

Atbilstība Direktīvas 3. pantam:

- Aglomerācijas teritorijā ir jābūt ierīkotai centralizētajai kanalizācijas sistēmai.

Atbilstība Direktīvas 4.pantam:

- Attīrīto notekūdeņu izplūde: $\text{KSP} < 125 \text{ mg/l}$, $\text{BSP}_5 < 25 \text{ mg/l}$;
Suspendētās vielas $< 35 \text{ mg/l}$

Atbilstība Direktīvas 5. pantam:

- NAI veids – intensīvākā attīrīšana (trešējā)
- Attīrīto notekūdeņu izplūde $N_{\text{kop}} < 10 \text{ mg/l}$ vai piesārņojuma samazinājums par 70 - 80%
- Attīrīto notekūdeņu izplūde $P_{\text{kop}} < 1 \text{ mg/l}$ vai piesārņojuma samazinājums par 80%

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu prasības dažāda lieluma aglomerācijām

Agglomerācijas CE 10 000 – 100 000

Atbilstība Direktīvas 3. pantam:

- Aglomerācijas teritorijā ir **jābūt ierīkintai centralizētajai kanalizācijas sistēmai.**

Atbilstība Direktīvas 4.pantam:

- Attīrīto notekūdeņu izplūde $\text{KSP} < 125 \text{ mg/l}$, $\text{BSP}_5 < 25 \text{ mg/l}$;
suspendētās vielas $< 35 \text{ mg/l}$

Atbilstība Direktīvas 5. pantam:

- NAI veids – **intensīvākā attīrīšana (trešējā)**
- Attīrīto notekūdeņu **izplūde $N_{\text{kop}} < 15 \text{ mg/l}$** vai piesārņojuma samazinājums par **70 – 80 %**
- Attīrīto notekūdeņu **izplūde $P_{\text{kop}} < 2 \text{ mg/l}$** vai piesārņojuma samazinājums par **80%**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu prasības dažāda lieluma aglomerācijām

Agglomerācijas CE 2000 – 10 000

Atbilstība Direktīvas 3. pantam:

- Aglomerācijas teritorijā ir **jābūt ierīkotai centralizētajai kanalizācijas sistēmai.**

Atbilstība Direktīvas 4. pantam:

- NAI veids – **otrējā attīrīšana**
- **Attīrīto notekūdeņu izplūde $BSP_5 < 25 \text{ mg/l}$** vai piesārņojuma samazinājums par **70 – 90 %**
- **Attīrīto notekūdeņu izplūde $KSP < 125 \text{ mg/l}$** vai piesārņojuma samazinājums par **75%**
- **Attīrīto notekūdeņu izplūde Suspendētās vielas $< 35 \text{ mg/l}$** vai piesārņojuma samazinājums par **90%**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Par iespējamām izmaiņām ES, kas var ietekmēt ūdenssaimniecības jomu

Jārēķinās, ka Eiropas Savienībā pašlaik notiek vairāki procesi, kas ietekmēs ūdenssaimniecības nozari.

•Padomes un Eiropas Parlamenta apspriešanai ir nodots jaunas **regulas projekts par notekūdeņu atkārtotu izmantošanu** (lauksaimniecības zemju apūdeņošanai), 2018/0169 (COD). Tas paredz, ka minētās izmantošanas gadījumā ir jāsaņem atļauja, notekūdeņi ir papildus jāattīra, nodrošinot atbilstību noteiktiem mikrobioloģiskajiem rādītājiem, jāveic šādu ūdeņu izmantošanas riska novērtējums, jāinformē sabiedrība. **Apspriešana tikai sākas, Latvijas pozīciju gatavos VARAM.** Papildu informācija: <http://ec.europa.eu/environment/water/reuse.htm>

•Padomes un Eiropas Parlamenta apspriešanai ir nodots **projekts grozījumiem Dzeramā ūdens direktīvā 98/83/EK** (COM/2017/0753 final - 2017/0332 (COD)). Tas uzliek **būtiskus papildu pienākumus** ūdens piegādātājiem, t.sk. pienākumu veikt riska novērtējumu, kas aptver gan ūdens ņemšanas vietu, gan ūdensapgādes sistēmu līdz vietai, kur ūdeni saņem patērētājs. Tāpat ir izmaiņas kvalitātes rādītāju sarakstā un monitoringa prasībās, paredzētas papildu prasības informācijas sniegšanai patērētājiem. **Apspriešana notiek aktīvi, Latvijas pozīciju gatavo ZM.**

•Notiek **Komunālo notekūdeņu direktīvas 91/271/EEK pārskatīšana.** Līdz **19.10.2018.** ir izsludināta sabiedriskā apspriešana, kurā ikviens interesents var izteikt viedokli – sabiedrības pārstāvji par notekūdeņu attīrīšanas vajadzībām un aktualitāti, eksperti – par direktīvas lomu, efektivitāti, izmaksām u.tml. Sk.: https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/UWWTD_Survey_2018

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ko lūdzam ņemt vērā pašvaldībām?

- Dati liecina, ka **samazinās** tādu **apdzīvoto vietu skaits**, kuru radītā piesārņojuma slodze pārsniedz **2000 CE**. Pēc 2016.g. datiem tādas ir **74**.
- **Statistikas pārskatu precizitātei ir nozīme!**
- VARAM piedāvā **noteikt kārtību** aglomerāciju robežu regulārai pārskatīšanai/apstiprināšanai un aglomerāciju saraksta izveidei.
- Ražotnēm ir **jāprasa nodrošināt** ražošanas notekūdeņu **priekšattīrīšanu**.
- Aglomerācijās, kur pamatoti būs liels centralizētajā kanalizācijas sistēmā nesavākto notekūdeņu īpatsvars ir īpaši **rūpīgi jāpiestrādā pie decentralizēto kanalizācijas sistēmu uzraudzības**, lai nodrošinātu tajās uzkrāto notekūdeņu savākšanu, kur liela loma ir pašvaldības regulējumam un rīcībām.
- Jārēķinās, ka **Eiropas Savienībā pašlaik notiek vairāki procesi, kas ietekmēs ūdenssaimniecības nozari** – gan ievērojams ES fondu finansējuma samazinājums, gan jauns regulējums, kas uzliks papildu pienākumus ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem, gan pret Latviju ierosinātā pārkāpuma procedūra.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vai un kā veidot «oficiālu» aglomerāciju sarakstu?

Ministrijas ieskatā arī turpmāk saglabājama prakse, ka aglomerācijas robežas nosaka pati pašvaldība. Jautājums pašvaldību pārstāvjiem - vai būtu nepieciešams normatīvajos aktos noteikt, ka pašvaldības to dara ar noteiktu regularitāti un pārskatīšanas rezultātus (kartogrāfisko materiālu) iesniedz VARAM?

Lai visām ieinteresētajām pusēm būtu skaidrs, kuras apdzīvotās vietas uzskatāmas par aglomerācijām ar CE>2000, **VARAM piedāvā šādu tālāko rīcību.**

1. Katru otro gadu pēc ziņojuma iesniegšanas EK **VARAM gatavo ziņojumu sabiedrībai** par komunālo notekūdeņu novadīšanu un notekūdeņu dūņu izmantošanu un apglabāšanu Latvijas teritorijā iepriekšējos divos gados (t.i. 2016. gada ziņojums ietver datus par 2014.-2015. utt.).
2. VARAM sagatavo ziņojuma projektu un **nosūta to LPS saskaņošanai**, kā arī ar vēstulēm **informē** to apdzīvoto vietu **pašvaldības**, kurās pēc «Ūdens-2» datiem CE ir noslīdējis zem 2000, vai arī palielinājies, pārsniedzot šo robežu. Tāpat tiek informētas pašvaldības, kuru aglomerācijas neizpilda notekūdeņu attīrīšanas prasības.
3. Ja kāda no pašvaldībām uzskata, ka tās radītā piesārņojuma slodze tomēr pārsniedz 2000 CE, tai ir iespēja noteiktā laikā iesūtīt VARAM **ar datiem pamatotu** informāciju.
4. **Pēc ziņojuma saskaņošanas to publisko** LVGMC mājas lapā. Ziņojumā ietvertais aglomerāciju saraksts tiek uzskatīts par oficiālo nākamajiem diviem gadiem un izmantots plānošanas vajadzībām **līdz nākamā ziņojuma publiskošanai**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

